

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	15
Συντομογραφίες	24

Μέρος Α΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

1. Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ	27
1.1 Η γλώσσα ως φαινόμενο μοναδικό	28
1.2 Η γλώσσα και ο άνθρωπος: επιχειρώντας τη διερεύνηση μιας μυστηριακής σχέσης	38
1.3 Η γλώσσα ως αντικείμενο του ανθρώπινου προβληματισμού	53
1.3.1 Προφορικός και γραπτός λόγος – Μύθοι και αλήθειες για την εφεύρεση της γραφής	53
1.3.2 Η Οδύσσεια του γραπτού λόγου: Από τα ιερογλυφικά στο αλφαβητικό σύστημα γραφής	61
1.3.3 Η γλώσσα ως αντικείμενο θεωρητικού προβληματισμού: Γλώσσα και φιλοσοφία	65
1.3.4 Η γλώσσα ως αντικείμενο της επιστήμης: Η γλώσσα και η θεωρητική γλωσσολογία	68
1.4 Η αναγκαιότητα των εφαρμογών και η δημιουργία της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας: Ένα σύντομο ιστορικό	84
1.5 Η φύση και η δυναμική της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας: Προσπάθεια οριοθέτησης και καθορισμού των βασικών χαρακτηριστικών του νέου επιστημονικού κλάδου	91

1.6 Η σύγχρονη αντίληψη για την εφαρμοσμένη γλωσσολογία και οι προοπτικές της μελλοντικής εξέλιξής της	97
2. ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΕΘΟΔΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	101
2.1 Η προϊστορία	102
2.2 Η γένεση της γλωσσικής επιστήμης και η δημιουργία του πρώτου ρήγματος στο οικοδόμημα της παραδοσιακής μεθόδου ...	112
2.3 Η οριστική υπέρβαση της παραδοσιακής μεθόδου και η πορεία προς την επικοινωνιακή / κειμενοκεντρική προσέγγιση της γλώσσας: Ένα σύντομο ιστορικό	114
2.3.1 Η εμφάνιση του Saussure και η στροφή προς τη σύγχρονη γλωσσολογία	114
2.3.2 Ο δομισμός	119
2.3.3 Η επικοινωνιακή / κειμενική προσέγγιση της γλώσσας ..	121
2.4 Η αναγκαιότητα της προσφυγής στη γλωσσική επιστήμη και η σταδιακή υπαγωγή της διδακτικής της γλώσσας στον κλάδο της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας	133
2.5 Επιχειρώντας την καταγραφή των απαιτούμενων διαδικασιών και των σταδίων μετάβασης από τη γλωσσική θεωρία στη διδακτική πράξη	138

Μέρος Β΄

Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ

3. ΕΠΙΧΕΙΡΩΝΤΑΣ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ: ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ, ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	149
3.1 Η ιδιαιτερότητα και τα χαρακτηριστικά του γλωσσικού μαθήματος	150
3.2 Η ολιστική αντιμετώπιση της γλώσσας ως βασική αρχή της γλωσσικής διδασκαλίας	155

3.3 Η διδασκαλία της γλώσσας ως τομέας του σχολικού προγράμματος – Ένα σύντομο ιστορικό	158
3.4 Το γλωσσικό λάθος και η παιδαγωγική αντιμετώπισή του	171
3.4.1 Η έννοια του λάθους στη γλωσσική επιστήμη	171
3.4.2 Το γλωσσικό λάθος ως στοιχείο της διδακτικής διαδικασίας – Προτάσεις για δημιουργική εκμετάλλευσή του ..	184
3.4.3 Γραφή και ορθογραφία της κοινής Νεοελληνικής γλώσσας – Το ορθογραφικό σύστημα και τα προβλήματά του	192
3.4.4 Η συντηρητική φύση της Ελληνικής γλώσσας και η συμβολή της διαχρονίας στην αποτελεσματικότερη διδασκαλία της ορθογραφίας	198
3.5 Γλωσσική διδασκαλία και νέες τεχνολογίες	206
3.6 Επικοινωνιακή διδασκαλία της γλώσσας και γραμματισμός των μέσων μαζικής επικοινωνίας (Νικολέττα Τσιτσανούδη-Μαλλίδη)	212
3.6.1 Εισαγωγή	212
3.6.2 Ορισμός του γραμματισμού των ΜΜΕ	213
3.6.3 Επικοινωνιακή προσέγγιση και γραμματισμός των ΜΜΕ	215
3.6.4 Η ενσωμάτωση του γραμματισμού των ΜΜΕ στη γλωσσική διδασκαλία	216
3.6.5 Μορφές επικοινωνιακής δραστηριότητας στο γλωσσικό μάθημα	217
3.6.6 Επίλογος	221
3.7 Η αναγκαιότητα και οι στόχοι του γλωσσικού μαθήματος (Αντωνία Μήτση)	223
3.8 Η αλληλεπίδραση των παραγόντων της τάξης και οι ρόλοι του διδάσκοντος	230
3.9 Ο μεθοδικός σχεδιασμός και η συστηματική οργάνωση του μαθήματος	240
3.9.1 Η αναγκαιότητα και ο ρόλος του μεθοδικού σχεδιασμού	240
3.9.2 Το περιεχόμενο και οι μορφές του σχεδιασμού	241
3.9.3 Η σκοπιμότητα και οι στόχοι του σχεδιασμού	246
3.9.4 Οι προϋποθέσεις και οι βασικές αρχές του σχεδιασμού ...	248
3.9.5 Ανακεφαλαίωση, γενικά συμπεράσματα και προτάσεις ...	251
3.10 Η αξιολόγηση των μαθητών και της διδακτικής διαδικασίας	253

4. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	265
4.1 Γλωσσική διμορφία και διγλωσσία: Επιχειρώντας μια σύντομη αναφορά στις πολλαπλές εκφάνσεις της γλωσσικής ποικιλίας	266
4.2 Η κοινή ή επίσημη γλώσσα και η κοινωνική της καταξίωση – Η περίπτωση της ΝΕΚ	273
4.3 Η έννοια της γλωσσικής κοινότητας – Γλώσσα και πολιτισμός	279
4.4 Η σημασία ως γλωσσική χρήση	285
4.4.1 Από τις γραμματικές προτάσεις στα εκφωνήματα	285
4.4.2 Η έννοια του επικοινωνιακού λάθους και η διαφορά του από το γλωσσικό	293
4.5 Η γλώσσα ως ιδιαίτερη οργάνωση και έκφραση της εμπειρίας ...	300
4.6 Ο γλωσσικός σχετικισμός και η υπόθεση Sapir – Whorf	305
4.7 Γλώσσες πίτζιν και κρεολές	309
4.8 Γλωσσική πολιτική και γλωσσικός σχεδιασμός	315
4.9 Γλωσσική κατάχρηση και ηθική της γλώσσας	322
4.9.1 Η επικοινωνία ως αποτέλεσμα έντιμης χρήσης της γλώσσας	322
4.9.2 Η καταχρηστική μεταχείριση της γλώσσας ως φαινόμενο διαχρονικό	325
4.9.3 Η καταχρηστική μεταχείριση της γλώσσας στις μέρες μας	329
5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	
Ο εκσυγχρονισμός της διδακτικής της γλώσσας ως ελπιδοφόρο μήνυμα για το μέλλον	335
Βιβλιογραφία	339
Ευρετήριο ονομάτων	355
Ευρετήριο εννοιών, όρων και πραγμάτων	359